

СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ У СИСТЕМІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Дмитренко А. В. д.е.н., доцент
доцент кафедри фінансів, банківського бізнесу та оподаткування,
Національний університет "Полтавська політехніка імені Юрія
Кондратюка"
Кравченко О.В. к.е.н., доцент
доцент кафедри бухгалтерського обліку та оподаткування
Сумський державний університет

В умовах світової фінансово-економічної кризи питання ефективного управління діяльністю підприємства загалом, а також його соціальною складовою набули особливої актуальності. На сьогодні діяльність підприємства не обмежується досягненням тільки бізнес-показників, важливим стає його роль в громаді та суспільстві, розвитку своїх робітників, допомога постачальникам та споживачам. Бізнес, впливаючи на економіку, суспільство та навколишнє середовище, формує також і корпоративну соціальну відповідальність (КСВ). КСВ набуває все більшого значення, оскільки рівень усвідомленості компаній, представлених на світовому ринку, невпинно зростає задля досягнення ними максимальних соціально-економічних результатів, сприяння сталому розвитку. Стратегія КСВ є основною складовою, яка має бути інтегрована в стратегію розвитку кожного підприємства.

За визначенням Стандарту ISO 26000 соціальна відповідальність - це відповідальність підприємства за вплив його рішень та дій на суспільство, навколишнє середовище шляхом прозорості та етичної поведінки [1]. Соціальна відповідальність багатоаспектна та багаторівнева. Вона виявляється на особистісному (індивідуальному) рівні через ступінь громадянської зрілості особистості та є базовою для інших рівнів. Соціальна відповідальність сприяє не лише покращенню іміджу підприємства, але й забезпечує конкурентну перевагу на довгострокову перспективу.

Згідно з міжнародним досвідом запровадження сталого розвитку найбільших успіхів на цьому шляху досягли ті країни, які застосували

інструменти та механізми, що сприяли дотриманню певних обмежень, подоланню значних перешкод, запровадженню нових стандартів, нормативів тощо. Так у 2015 р. на саміті ООН зі сталого розвитку було затверджено нові орієнтири у сфері сталого розвитку до 2030 року, а саме: 17 Цілей Сталого Розвитку (ЦСР) та 169 завдань. Вони спрямовані на подолання бідності, нерівності та кліматичних змін, потребують об'єднання зусиль уряду, бізнесу та суспільства в даному напрямку. ЦСР пропонують більш сфокусований підхід, заснований на реальних потребах кожної окремої країни. Визначення конкретних завдань допоможе державам правильно направляти кошти та шукати фінансування під реалізацію конкретних проєктів. Так, на реалізацію програми, за оцінками ООН, потрібно лише \$5-7 трильйонів [4].

Україна, як і інші країни-члени ООН, приєдналася до глобального процесу забезпечення сталого розвитку, взявши на себе зобов'язання досягти ЦСР до 2030 р. ЦСР України на період до 2030 року є орієнтирами для розроблення проєктів прогностичних і програмних документів, проєктів нормативно-правових актів з метою забезпечення збалансованості економічного, соціального та екологічного вимірів сталого розвитку України.

У 2017 р. було видано Національну доповідь «Цілі сталого розвитку: Україна» (2017), у якій було адаптовано 17 глобальних ЦСР з урахуванням специфіки національного розвитку. У 2019 р. було прийнято Указ Президента України «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» та підготовлено Добровільний звіт з їх досягнення ЦСР. Урядом було створено Міжвідомчу робочу групу з питань ЦСР для координації роботи по досягненню цілей.

Така робота принесла свої результати і за підсумком 2019 р. Україна у цілому досягла прогресу за 15 з 17 Цілей. Оцінювання внеску бізнесу в досягнення ЦСР було проведено на підставі аналізу кейсів компаній та аналізу нефінансової звітності 100 найбільших компаній України період за 2015-2019 рр. та Звітів з прогресу організацій. Найчастіше український бізнес впроваджує практики, які спрямовані на досягнення трьох цілей:

- Ціль 4 «Якісна освіта»;
- Ціль 8 «Гідна праця та економічне зростання»;
- Ціль 3 «Міцне здоров'я і благополуччя» [3].

Традиційно український бізнес реалізує освітні заходи з навчання програмування, профорієнтації, формує soft skills; передає медичним закладам устаткування, ліки для лікування хворих дітей; реалізує програми стажування і працевлаштування молоді. Переважно ініціативи мають локальний характер в напрямку вирішення соціальних проблем громад, в яких працює бізнес, та проекти для працівників компанії. Для визначення результатів проектів та ініціатив з досягнення ЦСР в основному використовують кількісні показники оцінки та зовсім не вимірюють свій вплив на досягнення ЦСР.

Мінімально реалізовано (враховуючи географічне розташування та те, що звіті в основному подавали промислові підприємства) такі цілі, як:

- Ціль 2 «Подолання голоду, розвиток сільського господарства»;
- Ціль 14 «Збереження морських ресурсів» [3].

Також необхідно відмітити, що за результатами аналізу нефінансової звітності українських компаній та кейсів, зроблено негативний висновок про відсутність перегляду стратегічних напрямів політик сталого розвитку з урахуванням прийнятих ЦСР та розроблених відповідно до них національних завдань їх досягнення. Тільки три компанії з 100 Nestlé в Україні, ПрАТ «Карлсберг Україна» та Укргазбанк інтегрували ЦСР у власні стратегії сталого розвитку (або стратегії КСВ).

Отже, на сьогодні незначна кількість українських компаній займається реалізацією ЦСР. При цьому соціальна відповідальність більшості українських підприємств носить несистемний, ситуаційний характер. Має місце низький рівень усвідомлення доцільності включення ЦСР у стратегію управління підприємством. Проте не викликає сумнівів вимоги сьогодення щодо реалізації концепції Цілей сталого розвитку з метою підвищення рівня корпоративної соціальної відповідальності вітчизняного бізнесу, вирішення найгостріших соціальних проблем.

Список використаних джерел

1. Стандарт ISO 26000 «Настанова по соціальній відповідальності [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://aop.nmu.org.ua/ua/metodicki/specialist/opg/lzi/zakon/%D0%A1%D1%82%D0%B0%D0%BD%D0%B4%D0%B0%D1%80%D1%82%20ISO%2026000.pdf>
2. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року Указ Президента № 722/2019 від 30.09.2019 [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text>
3. Цілі сталого розвитку. Україна. Добровільний національний огляд. — 2020р. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=a0fc2a99-ada3-4a6d-b65b-cb542c3d5b77&title=DobrovilniiNatsionalniiOgliadSchodoTsileiStalogoRozvittkuVUkraini>
4. Внесок українського бізнесу в реалізацію Україною Цілей сталого розвитку 2016-2020 рр <https://csr-ukraine.org/wp-content/uploads/2020/12/Vpliv-biznesu-na-CSR.pdf>
5. Цілі Сталого Розвитку ООН за 10 хвилин. Чому це важливо для вашого бізнесу [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://nachasi.com/2020/04/01/sustainability/>